

MEENUTUSED, MÄLESTUSED...

Kui aeg on käes, siis seame

me atra tõsiseks tööks.

Ja sekka pidugi peame,

kus lõbu ei lõpe veel ööks.

(“Valtu valss”- viis A. Oit, sõnad H. Karmo)

Minu kodukant on ajalooliselt tuntuks saanud küll vankrimeistritega ja tublide talumeestega, siis kuulsa Valtu kolhoosi perena, sportlastega, isetegevuslastega. Käesoleval ajal suunab ja arendab meie kohalikku elu Arendusselts Koduaseme.

Aastal 2020 tähistas meie näitering 100-sünniaastat. Uskumatu! Minu väikene ülevaade on Valtu Hariduse Seltsi, Valtu kolhoosiklubi ja Valtu Seltsimaja tegemistest saja aasta vältel. (Haridusseltsi juubelit tähistatakse 2023.aastal.) Loodan, et olete huvitatud heitma pilku meie Valtu (praegu Kaarepere) piirkonna kultuuriellu.

Kes ma olen? Olen Helgi Sussi. 2000. aastal ilmus ajakirjas Elu Kiri Tiina Treimanni artikkel “Õnn, et Valtus on niisugune Helgi”.

Praegu loen siit: “Helgi on Valtus sündinud, siin on tema kodu. Ema suri tiisikusse ja 3-aastaselt orvuks jäänud tüdruk kasvas üles onu peres. Onu ja onunaine löid kaasa rahvamaja näitemängudes. Maast-madalast käis Helgi kaasas väljasõitudel, elas teatritegemise õhustikus ja sai sealt kindlasti tõuget ka tulevaseks ametivalikuks.”

Kohalikku klubisse asusin tööle 1967.aastal, täiskoormusega Valtu kolhoosiklubisse 1970.aastal. Valtu Seltsimajas lõpetasin töö 2011.aastal. Praeguseni olen klubieluga kursis vabatahtlikuna. Koduloo-huvilisena uurisin oma kasuvanematelt, hiljem eakatelt isetegevuslastelt Valtu seltsimaja lugusid, tegijaid, mälestusi. Materjali on kogunenud nii laulukooride, orkestrite, pidude, näiteringide tegevuse kohta. Antud ülevaates püüan kirjutada sõnakunstiasest tööst, näiteringide tegevusest.

Alguste algus ehk magasiidast seltsimajaks

Minu käes on pildid 1925.aastast, 1929.aastast ja 1937.aastast. Piltidel kenades rõivastes mehed ja paar naist. Tegemist on Valtu Hariduse Seltsi juhatuse liikmetega. Mõttes tänan veel Helene Massovit, Anton Laurimaad, Salme Lehtlaant, Hugo Kõrtsinit ja Vilhelmine Susit, kes mulle fotosid kasutamiseks jagasid ja nägusid tuvastasid. Kättpidi neid enam tänada ei saa...

Valtu Haridusseltsi näitering oli ümbruskonna paikades oodatud. Seltsi oma maja avamise peol mängiti Kitzbergi “Libahunti”. Haridusselts sai tegevuseks ju kasutuna seisnud Valtu mõisa magasiida. Esmaseks ostmiseks laenas raha talunik Kensap. Kohalikest olevat mõned peopaiga loomisele algul vastugi olnud. Kardetud lärmi ja jumal teab mida! Kasutusse läks ruum saali ja tillukese lavaga. Saali mõõtmed 13 X 8 meetrit. Kivimüürid! Paksusega 80 cm. Hiljem ehitati juurde eesruum ja 50-ndate algul tegelaste ruumid. Seinad krohviti, saal värviti, väljast lubjati. Aknaid neli. Ahjud kütmiseks. Väljakäigud olid seltsimaja taga õues kuivkäimlana. Laval oli suflöörkast. (Seda ma lapsepõlve-mälestustest tean isegi.)

Näidendeid oli mängitud juba 1920.aastast alates. Helene Massovi, Salme Lehtlaane ja teistegi mälestuste põhjal tean, et küllaltki hästi õnnestusid “Kauka jumal”, “Neetud talu”, “Tagahoovis”, “Neitsid lampidega”. A. Mälgu “Neitsid lampidega” mängiti Valtu seltsimajas pärast näitekursust 1937.aastal. Minu käes on foto sellest kursusest, kus osales 30 inimest ja juhendaja käis Tallinnast. Näitejuhiks sel ajal oli August Roosimann. Olevat olnud sõnakas mees, kes juhtis sama hästi nii haridusseltsi koosolekuid kui ka peoõhtuid.

Õnneliku juhuse tõttu leidis Johannes Susi Valtu Hariduse Seltsi protokollide mapi aastatest 1928-1929 ja raamatukogu aruannete kausta 1927-1940. 1928a. aruanne annab teada, et algul oli seltsis liikmeid 68, lõpul 82. Toimus 15 koosolekut (1 peakoosolek, 13 juhatuse koosolekut, 1 revisjonikomisjoni koosolek). Peoõhtuid korraldati 6, tantsuõhtuid 5, 1 ekskursioon Tallinna näitustele.

Kasutan nüüd mõnda näiteseltskonda puudutavat kirjutist.

11.nov 1928 esitati ühevaatuseline nali “Ta peab kurt olema”. Müüdi 58 piletit.

Jõulupeol 26.dets 1928 eeskavas naljamäng “Elavad surnud”. Müüdi 76 piletit. Sissetulekust maksti tantsumuusikatasu, lõbustusmaksu ja tuletõrjetasu.

6.okt 1929- pidu, millele müüdi 62 piletit. Esitati ühevaatuseline nali “Minestuse kursused”. Eks teistelgi aastatel tehti näitemänge, aga täpseid andmeid ei ole.

16.nov 1929 toimunud seltsi juhatuse koosolekul otsustati osta album, kuhu paigutada pilte seltsi tegevusest. Vastutama pandi August Roosimann ja Anton Laurimann. Kus on album? Nende kodudest ma 60-ndatel aastatel vastust ei saanud. Naised jagasid mulle 60-ndatel aastatel mälestusi. Ütlesid, et näiteringis osales üsna palju ümberkaudsetest küladest noori inimesi. Seepärast suudeti aastas õppida 3-4 näidendit (üks mitmevaatuseline ja teised lühinäendid, jandid). Peo sissetulekust saadi raha seltsile ja ka näiteringile grimmi, parukate ostmiseks või dekoratsioonide valmistamiseks.

2.märtsil 1941 anti Valtu Hariduse Seltsi sini-kollane siidilipp ja pitsatid üle Rapla Valla Täitevkomiteele. Selts oli likvideeritud.

Nõukogude aeg- Valtu rahvamaja

Päevikuid tegevuse kohta neist aegadest pole ma näinud. Rahvamaja juhatajana töötas Ferdinand Roosimaa (August Roosimanni poeg). Isiklikest mälestustest võin natuke kirjutada. Mäletan, kuidas minu kasuvanemad sõitsid mängima Kaiu ja Lelle. Sõitsime veoautoga. Kased peal. Meeles on Lelle mõis ja sealsed lilled. Aga mis näidendit mängiti, ei mäleta. Olin siis alles kooliealine. Mäletan, kuidas istusin rahvamajas ja kuulasin tädi Minni juttu pidudest ja ahjude kütmisest. Meeles on, kuidas Minni ja onu Juhan 1951.aastal tegelasruumideks meetreid mõõtsid. Mäletan, kui rahvamajja toodi Tallinna Klaverivabriku klaver. (Siiani töökorras.) Meenub järgmine rahvamaja juhataja Linda Archipov, kes oma õe Astaga esitasid ilusaid võimlemiskavasid! Klubis olid veel kaua olemas nende esinemiskostüümid.

Nõukogude aeg- “Tee Kommunismile” kolhoosi klubi

Klubijuhatajaks Osvald Ellermaa. Osvald- soe ja mõnus rahvamees- oli meie kandiga seotud 1954.- 1979. aastani. Osvald Ellermaa oli Valtus kooliõpetaja. Tore pereisa, armastas sporti, tundis maatööd, istutas puid-põõsaid. Hingelt kultuuriinimene. Mängis viiulit, juhatas koolis orkestrit; klubis oli toreda orkestri “Rütm” juht, segakoori juht, Valtu laulupäevade aujuht. Ta

ei puudunud kunagi kinoseanssidelt. Südames kandis ta tahet tegelda klubitööga, esmalt näitekunstiga.

Artur Linamäe juhendamisel käis näitering 50.aastate alguses mängimas ka naaberklubides. M. Talvesti näidendiga "Brigadir" osaleti näiteringide ülevaatusel. Hästi läks! Mängisid Linda Leinsalu, Magda Laurimaa, Artur Linamäe, Johannes Susi, Heiki Roosimaa jt.

Mõned näited näitekunsti alalt aastatest 1965-1966. Väljakirjutused "Tee Kommunismile" kolhoosiklubi ürituste päevikust.

7.märtsil 1965 osaleti Rapla Külanõukogu näiteringide ülevaatusel, mis toimus Valtus (A. Liives "Viini postmark". Peaosades Osvald Ellermaa, Artur Linamäe, Olga Linamäe, Helgi Rei, Heldur Lukas jt. Minulgi oli roll. Aina hõikasin: "Seltsimees Tasku!" Lavastaja Helgi Rei.)

8.mai 1965 kirjandusüritus. Kavas katkend A. Hindi "Tuulisest rannast" ja Ed. Vilde "Kuidas unenäod täide lähevad". (Sündmuse korraldas Laine Laurimaa kohalikust raamatukogust.)

"Viini postmargiga" külalisetendustel Lelles ja Kabalas.

Meie rahvas käis pidudel. Külalisi oli kaugemaltki. Küllap osaliselt sellepärastki, et näidenditega õhtul järgnes pärast etendust tants. Populaarsed oli paljudel aastatel näärikarnevalid. Erinevad ühismajandi kollektiivid (aianditöötajad, traktoristid, autojuhid, farmitöötajad, ehitajad, õpetajad) esinesid omaloominguliste etteastetega ja olid huvitavalt kostümeeritud. Eks seegi oli üks teatrilaadne väljendus! Rahvas oli väga aktiivne ja ühtne. Kõik tundsid kõiki.

Huvitavad olid dramatiseeritud kirjanduslikud kohtud, mille eestvedajaks oli raamatukogu juhataja Laine Laurimaa.

30.aprillil 1966 toimus klubis temaatiline õhtu. Kavas H. Lumeti näidend "Vanaema kaelavalgus" ja brigaadide- vaheline viktoriin. Pidus täis rõõmu ja tantsu! Mängimas oma orkester "Rütm".

21.mai 1966 Valtu 8-kl Kooli kevadpidu P. Kilgase näidendiga "Käabusnina".

Suuremad koolipeod toimusidki klubis, sest koolis oli selleks vähe ruumi.

Osvald Ellermaa loobus klubitööst 1967.aasta kevadel. Vanust oli tal vaid 57. Kultuurisõber oli ta endiselt. Uueks "Tee Kommunismile" klubi juhatajaks sai Mai Sammalsaar, aga tema tööaeg jäi väga lühikeseks. Kolhoosi juhatuse soovil tuli Olga Linamäe minu koju ja palus, et asuksin 1.septembrist 1967 tööle kolhoosiklubis poole töökohaga. Olin sel ajal vanempioneerijuht Rapla Keskkoolis. Nõusolek! Nii ma siis alustasin oma armsas majas. Ringides ja pidudel palju tuttavaid. Aga ka võõraid.

1967.aastal alustas vokaal-instrumentaal-ansambel "Miki". "Miki" oli väga populaarne. Läbis tarifitseerimised ja mängis kodukandis ning üle Eestigi. Koos "Mikiga" toimus näiteringil palju- palju ühiseid väljasõite ja etendusi.

1967.aastal asus Valtu koolis tööle kohalik tüdruk Anne Oeselg (Archipov). Annest sai Valtu näiteringi juhendaja, lavastaja.

Valtu kolhoosi klubi

13.märtsil 1971 näidend “Seltsimees Telefon” . (Peaosas Olga Linamäe)

26.märtsil 1971 lühinäidendite ülevaatus Valtu klubis (M. Talvest “Seltsimees Telefon” ja V. Väljaots “Maja nelja kuuse all”)

27.märtsil 1971 teatripäeva puhul Valtu klubis vestlusõhtu “Teatrikunsti ajaloost Eestis” (26 kuulajat; lektor Anne Oeselg)

19.juunil 1971 Valtu laulupäeva raames etendus “Vargamäe” (O. Ellermaa Andres ja A. Linamäe Pearu)

25.juulil 1971 pensionäride klubi sündmus. Etendus “Lihtne lahendus”. (Juhendaja Emilie Roosimaa)

1.septembrist 1971 võeti mind tööle täiskohaga. Kuna töötasin klubis aastaid, siis on kogunenud mulle väga palju täidetud klubi ringide ja ürituste päevikuid. Nõukogude ajal tuli neid hoolega täita. Ära visata ei raatsinud, kuhugi tähtsamasse kohta neid ära anda ei saanud. Nii nad kummutsisatlis seisavad. Mõni koi on kallale kipunud. Tegin valikuid ja teen mõned väljakirjutused.

25.märtsil 1972 Pensionäride pidu (Naisansambli kontsert ja 1-vaatuseline näidend “Võidulaenupilet” (Juhendaja E. Roosimaa)

9.apr 1972 etendus lastele “Külmataat” (Juhendaja A. Oeselg)

27.mail 1972 Valtu klubis menukas etendus “Armastab, ei armasta...” (Lavastaja A. Oeselg)

Selle näidendiga esineti 1972.aastal mitmes paigas (Lipal, Inglistel, Lelles, Kodilas, Juurus ja vaatajaid palju)

1973.aastal kaks lasteetendust (“Seenekuningas” ja “Sabad sõlmes”; lavastaja A. Oeselg)

1974.aastal osalesime maataidlusülevaatusel (Kohalikest voorudest Tallinna pääses etleja Sirje Vahtre ja “Miki” solist Tiit Laurimaa. Tiit esines ka televisioonis.)

25.apr 1974 toimus klubis etendus “Sabad sõlmes”. Etendust jälgis ja kohtus lastega kuuldemängude režissöör, näitleja, lavastaja, õppejõud Heino Kulvere. Selle etenduse lavastas oma näitejuhi eriala lõputööna Tallinna Pedagoogilises Instituudis õppiv Anne Archipov.

Õnnestunud kõnekoore ja montaaže tegi Valtu kooli eesti keele õpetaja Maili Külmoja (“Milliseid ringe lood sina oma südame ümber” ja “Lembitu”).

28.jaan 1978 Osavõtt Rapla rajooni Tammsaare-päevast Rapla kultuurikeskuses. Anne Archipov (neiuna Oeselg) osales etlejate konkursil. Saavutas esikoha.

24.juuni 1978 toimus Ingliste pargis Valtu järjekordne laulupäev. Seal mängiti E. Vaiguri näidendi „Igal oinal oma mihklipäev“ 1.vaatust.

25.aug 1978 etendus Valtu klubis „Pahupidipolka“. Lavastaja Anne Archipov.

Valtu kolhoosis oli erinevates hoonetes valmis saanud mitu saali, kus võimalik ja meeldiv pidusid korraldada. 1977.aastal valmis koolil juurdeehitus, kus oli ka aula; sama hoone

keldrikorrusel suur saal ja kaminasaal. Meeldiv oli lillepaviljon aiandis, kaminasaal veinivabrikus.

Lappan oma klubipäevikutes edasi. Näiteks aasta 1981.

6.veebr 1981 kell 20 estraadietendus „Kits kärneriks“. Peaosas Edgar Aus. Kuulajaid 160. Järgnes tantsuõhtu „Miki“ saatel.

7.veebr 1981 õhtu Ingliste klubis, kus esitasime 17 osalejaga katkendeid A. Kitzbergi näidendeist.

18.apr 1981 kell 20 esietendus noorte näiteringilt „Mehed, tüdrukud ja autod“. Juhendaja Anne Archipov.

9.mail 1981 sama etendus Kärus. Peolisi 87.

22.mail 1981 täiskasvanute näiteringilt esietendus M. Jotuni „Mehe küljeluu“.

14.juunil 1981 kalmistupäevad Raplas ja Lelles. Kava „Su juurde tulen jälle mõttes“ pani kokku Helgi Laiapea.

Olen meenutustega jõudnud 1982.aastasse.

1.märts 1982 Eestis oli teatrikuu keskmes Rapla rajoon. Vaatasime Rapla Kultuurimajas draamateatri etendust „Polkovniku lesk“. Samas anti üle Rapla rajooni preemia, mille sai Jüri Järvet.

7.märts 1982 Ingliste klubis Valtu näiteringi etendus M. Jotuni „Mehe küljeluu“. (Lavastas A. Archipov. Peaosades Anne Archipov, Helgi Laiapea ja Edgar Aus.)

19.märts 1982 Teemaatiline õhtu J. Smuuli loomingu põhjal pealkirjaga „Ei tohi omada väsinud hinge!“ Esinemas etlejad ja näitering. Üritust korraldas Valtu raamatuklubi (A. Archipov, A. Ojasalu, M. Lukk).

2.märts 1982 „Duell“ (M. Baidžijev). Järjekordne esietendus noorte näiteringilt.

5.apr 1982 Etendati ühevaatuselist näidendit „Kes ta on?“

24.apr 1982 Osavõtt vabariiklikust näiteringide ülevaatuselt Haapsalu Kultuurimajas näidendiga „Duell“. Saime tunnustatud.

7.mail 1982 ja 13.mail 1982 etendus „Pöial-Liisi“ Valtu laste näiteringilt. (Lavastaja A. Archipov.)

20.juunil 1982 esinemised valimiste päeval. Välja sõitis kolm truppi.

1. Estraad ja laste peotants (trupijuhiks Helgi Laiapea. Esineti Alus ja Juurus.)

2. Segakoor, rahvatantsurühmad, ansambel ja etleja (trupijuhiks Lemmi Linnas. Esineti Selis ja Hagudis.)

3. Etendus „Duell“ (näitejuht Anne Archipov. Esineti Purkus, Lipal ja Kodilas.)

13.aug 1982 kontsert „Kodupaik armas“. Esinemas naisrühm, karaktertantsijad, etlejad, sõnaseadjad A. Archipov ning H. Laiapea.

3. sept 1982 aastal arutati kolhoosi partei a/o koosolekul majandi taidlust, ringide tööd, klubijuhataja tööd. Hinnang: HEA!

23.nov 1982 meie „Pöial- Liisi“ Juuru Kultuurimajas

20.dets 1982- kutsealapäev- kolhoosi aiandi 30.aastapäeva tähistamine. Sõnakunstnikuna esinemas A. Archipov.

Valtu kolhoos oli tugev majand targa juhi Tenno Teetsiga. Arenes põllumajandus, loomakasvatus, mehhaniseerimine, loodi abiettevõtteid. Ehitati tootmishooneid, elamuid, spordimaja. T. Teets leidis, et kultuur vajab toetamist, sest kultuur toetab omakorda tööinimest emotsionaalse külje pealt. Isetegevusega tegelejate arv oli suur. 1987.aastal tegutses Valtu klubis 13 isetegevusringi (sh 2 näiteringi) ning 12 huvialaringi või hobiklubi. Kõik selline tegevus oli elanikele meelepärane ja sai teoks tänu ühismajandi juhatusele ja Tenno Teetsile. Sealt tuli ju rahaline toetus, vajalik transport.

Uus algus- jälle Valtu Seltsimaja.

10.oktoobrist 1992 on Valtu Seltsimaja Kehtna valla allasutus.

Endasse vaadates tead,
et jälle sa jõuad, et jälle sa pead
edasi minema ... Uued eesmärgid sead
uskudes head. (V. Osila)

Annel tuli soov teha midagi uutmoodi, endalegi huvitavamalt. Tekkis vajadus oma teatripäevaks (mõnel aastal isegi kaheks päevaks). Ja Külalava oligi Valtus sündinud. Valtu Seltsimaja muutus aasta 1996 kevadest „teatrimajaks“. Esinesid õpilased, õpetajad, külalised Keavast, Kehtnast, Kodilast, Eidaperest, Lellest, Järvakandist. Oma täiskasvanute näitering esines igal Külalaval ühe või kahe lavastusega. Lavastajaks ikka Anne Archipov. Õpilaste seast valiti Tuleviku Tähti, Teatri Manne ja Teatri Tõnne. Külastaja Aino on kirjutanud : „Tea juba paljude aastate jooksul, et kevadel on midagi oodata- see on Valtu Külalava.“ Külalava oli 25 aasta jooksul Kehtna valla kultuurisündmus. Mis mulle eriti meeldis, oli õpetajate esinemine Külalaval. Suurepärane! Meeldis, et Külalavale pääsesid ka Koolilava parimad. Tore, et õpetaja Tiina Tunnel õpetas ingliskeelseid näidendeid ja nendega esineti samuti Külalaval. Täiskasvanute lavastustest mainiksin „Patuoinas“, „Varssavi meloodia“, „Kalmaarikonservid“, „Väimees olgu arast“, „Laudalüürika“, „Pidžaama kuuele“, „Hilinenud pulmaöö“, „Tipptheadus“, „Pööripäev“, „Ma ei taha olla tubli“ ja paljud veel. „Charley tädiga“ oli niisugune lugu, et see tuli oma rahva soovil esitamisele mitmeid kordi ja fännide nõudmisel oli saal täis ka öisel etendusel. Mulle meeldis „Oled sa kuuldel?“ Väga meeldis (mängimas ema ja tütar Maila ja Marja-Liisa Sepmanid). Lavastuses „Siis kui jalgu puhkas hobu...“ esinesid peale näitlejate rahvamuusikud Kaereperest, Lellest, Juurust. Etendusega „Koduhani“ õnnestus meil esineda Viljandimaal. Üldse Külalaval mängitud näidenditega oleme esinenud palju nii oma maakonnas kui ka mujal Eestis. Noorukite näiteringilt meenuvad koheselt „Üksik nukker kask“, „Soe muld“, „Vigased pruudid“. Ega eakadki kõrvale pole jäänud („Võimendus“).

Küll oleme ka ise aktiivsed teatrikülastajad. 1996.aastast alates toimuvad teatrireisid- „Valtu rahvaga teatrisse“- Eestimaa erinevatesse teatritesse ja esinemispaikadesse. Püüan neid ühissõite korraldada. Teatrihuvi on ju inimestel erinev. Seni on kõik laabunud normaalselt.

Lõpetan oma pikema ülevaate peoõhtutest, kus oli tegev ka näitering. Täidetud päevikuid ja kaustikuid on mul alles 2011.aasta lõpuni. Siis lõppes minu teekond kultuurijuhina Valtus. Täna oma mõtetes (ja olen seda ka kirjalikult teinud) väsimatuid ringijuhte, isetegevuslasi, kohalikku kooli, lasteaeda, raamatukogu, seltse ja asutusi. „Ei see tänu tuhaks jahtu, ei see aitäh ajas kustu...“ Näiteringi tegevus on toimunud ja jätkunud igal ajal. Meile on pisut ette heidetud, et oleme vähe osalenud harrastusteatri ülevaatusel. See on olnud meie näiteseltskonna valik. Aga näitemänge õppida, esineda meile meeldib. Ebe Luige, meie andekas näitleja, on öelnud: „... kehastume ümber kellekski teiseks, et elada läbi tema rõõme ja muresid. Ju on siis pisut ka edevust, et tikume lavale.“

Nüüd veel mõned näited meie teatrilasest tegevusest.

2.apr 2005 Valtu kooliteatri etendus „Sajajalgne“ Kehtnas. (Tunnustus: parim lastelavastus.)

23.juuli 2005 Kodukandipäeva raames esinemine näidendiga „Paadisõit metsas“

29.-30.sept 2007 Näiteringi ringreis

1.nov 2009 „Laudalüürika“ Hageris

7.nov 2009 „Laudalüürika“ Valtu Seltsimajas

30.jaan 2010 meie etendus „Külapood“ kodumajas Kaereperes

2010.aasta suvel esinemised etendusega „Hüpe abiellu“ Juurus ja Põlvamaal Lepassaares. Lepassaare publiku soovil öine etendus „Külapood“. Hommikune esinemine Külli Pähna koduaias, jälle „Külapood“. Publikule väga meeldis, meile ka. Autor E. Tohvri oli varem meil külas olnud ja valis parimaks tegelaseks traktoristi rollis olnud Timo Kreuzi.

30.juunil 2012 esines Anderaasuke seltsimajas Kaerepere 600 sündmustel Eneli Sepa näidendiga „Rong“

2012.a juuli viimasel laupäeval ootas sõpru Valtu näiteringist Lepassaare raudteejaamas rahvas, keda muudkui tuli ja tuli. Vahva! Etendus „Rong“.

26.apr 2013 oli jälle Külalava- kogukonna suur teatripidu. Täissaali ette toodi 9 näidendit, milles osales 74 erinevas eas harrastajat. Täiskasvanute näitering esitas Ed. Vilde „Kosilane Rakverest“, mis oli menukas. Mängisime seda ka Tartus Laulupeomuseumis. Augustikuus sama etendus Kehtna mõisapäeval.

Mais 2013 toimus Kehtna valla külade päev Ohekatku mõisapargis. Esitati lugusid „Muistendid ja lugulaulud Kehtna vallast“. (Lavastas Anne.)

20. Külalava Valtus 2015.aastal. Anderaasukeselt etendused „Võõrasema“ ja „Ema läheb mehele“. „Võõrasema“ mängisime samal aastal veel Saunaküla küla 10.kokkutulekul.

2015.aastal eraldas Kultuurkapital toetust Valtu näiteringile Anderaasuke VHS kassettide digitaliseerimiseks.

Oktoobris 2015 toimus 95 aastat näitemängu Valtus tähistamine. Selle raames oli meenutuste- ja tänuõhtu, õpilastele teemaõhtu „Lapsed näitelaval“. Täiskasvanutele tee- ja teemaõhtud, näitused ja vestlusõhtu teatrikriitik Jaak Allikuga (Ööülikool).

25.juunil 2016 Kumma küla 7. kokkutulek. Anderaasuke naerutas külarahvast nõukaaega meenutava näidendiga „Rumeenia kapp“. Laste esituses „Neiud allikal“.

13.augustil 2017 Kumma külas Sulumardi talus etendus „Saunaõhtu“. Esietendunud oli see 28.aprillil Külalaval. Anderaasuke tegi üleskutse valla ajalehes „Teater otse koduõue“, et tuleksime esinema küladesse, asulatesse, koduõue.

23.veebruaril 2018 kontsert-lavastus eakatele. Sündmuse lõpetas Valtu kooli näiteringilt värssides etendus „Kullaketrajad“.

Meist ilmus artikkel Raplamaa Sõnumites.

Etendustega „Võõrasema“ ja „Ema läheb mehele“ esines Anderaasuke Ida-Virumaal Iisakus ja Pagari Seltsimajas.

„Ema läheb mehele“ Vormsi saarel.

„Mikumärdi“ etendused Kuimetsas, Hageri muuseumi õuel, Kumma külas Tulli-Uuetoa õuel.

2019.aastal õppisime selgeks näidendid „Onu Zipul“ (autor A. Kitzberg) ja „Astuge edasi!“ (E. Aule). Loomulikult järgnesid mitmed esinemised.

2020.aasta oli üritustest rikas seoses Valtu Külateatri (näiteringi) saamisega 100 aastaseks, see on Valtu Seltsimajas kõige kauem tegutsenud taidlusring. Raskeks tegi selle juubeliaasta tähistamise koroonahaiguse vohamine samal ajal.

28.juuli 2020 Lugemisteater „Leikude“ (E. Kask); lugemine toimus Kumma külas Resti talu vasikalauda ees, sest raamatu tegevus toimus maal 1980-ndatel aastatel. Kitlid seljas, dekoratsiooniks piimanõud, heinapallid, loosungid, vimplid, fotod kolhoosiajast. Mõnus oli! Elamuslikum ka kindlasti.

Suvel toimus näiteringi liikmetega ringkäik Rapla kalmistul, süütasime mälestusküünlad endistele harrastusnäitlejatele. Külastasime Haridusseltsi ajast näitemängudes osalenute tegusate inimeste kodutalusid, vaatasime fotosid, meenutasime.

24.okt stiilipidu „Tähtede gala 100 aastat tagasi“. Teatripeol avati Meenutuste Pink seltsimaja ees. Anne Archipovile kingiti siidrätt tekstiga „Anne- Anderaasukese Aastate Naine“. Puidust kujundatud auhinnad „Oskar-Augustid“ said Koidu Archipov ja Hannes Teets kui kõige rohkem aastate jooksul erinevaid rolle täitnud näitlejad.

Anne Archipov oli tiitli „Raplamaa Aasta Tegu“ nominent. Märgiti, et tema tegevus on olnud magnetiks, et kogukond koonduks seltsimajja. Kehtna vald andis temale Teenetemärgi 2018.aastal väärrika õpetajatöö ja suure panuse eest Kaarepere kultuurielu edendamisse. Tuhat tänu talle!

25. Külalava festivaliks said esinemisküpsiks imelised lavastused „Kuldhani“ lastelt, luulekava „Sinilindu püüdmis“, monoetendus „Saunaeide tõde ja õigus“ ning „Isamaa pääsukesed“.

Valmis sai trükis „Valtu Külalava 25 aastat“.

Veel tahaksin märkida, et näitemängupäevade kõrval toimusid ka Lugemisteatri esinemised, mis said alguse lugemisaastal 2010. Märgin siin mõned.

19. veebr 2010 Esimene kostümeeritud lugemine „Polkovniku lesk ehk arstid ei tea midagi“ (J. Smuul)

14. märts 2010, emakeelepäeval „Põlvkonnavaetus“ (E. Tohvri)

1.aprillil 2010, naljapäeval „Õhtu Abruha rahvaga“ (J. Tuulik 70)

21.okt 2010 „Valivad daamid ehk stiilipidu simmani ja striptiisiga“ (F. Kark; kohtumine autoriga)

31. jaanuaril 2011 „Müüdnud kodutalu“ (E. Maasik)

21.apr 2011 Raamatu ja Roosi päeval „Jutustan teile oma lugu“ (H. Sarapuu H. Chr. Andersenist) Musitseeriti, vilditi roosikesi.

20. märts 2012 kevade alguspäeval „Kevade“ ühislugemine raamatukogus (O. Luts 125 ja „Kevade“ 100) Luges 45 inimest, sealhulgas koolilapsigi. Kui palju oli neid, kes lugema tulid, kes kuulasid, kes musitseerisid pillidel, kes ajastuaegseid sööke tegid! Aega läks 15 tundi 15 minutit.

29. apr 2014 Kehtna kirjanduspäevade raames luulekava „Rändaja“ (J. Liiv 150) Selle kavaga esinesime maikuus Rapla pastoraadis. (Üldse on meie luuleetendused (J. Liiv, M. Under, A. Haava, J. Viiding...) olnud meeleolukad ja hinge puudutavad.)

19. apr 2015 „Naljamees Vilde“ (Ed. Vilde 150) Kolm dramatiseeringut „Ärapõletatud peigmehed“, „Klamanni-emanda kosilased“ ja „Kuida unenäod täide lähevad“.

23. apr 2018 „Tõe ja õiguse“ 1.osa (A. H. Tammsaare 140) ühislugemine raamatukogus ja seltsimajas. Alustasime hommikul kell 8 ja lõpetasime õhtul kell 21.35. Lugejaid 47. Ilus üritus oli.

28. sept 2018 Valtu raamatukogus „Laborant Viiding“ (H. Sarapuu; J. Viidingu 70.sünniaastapäev)

Kõigest sellest kirjutamine sai pikk ja päris ülevaatlik. Aga seltside loomisest alates pidevalt tegutsenud (100 aastat!) näiteringi lugu on ju ka märkimisväärne kultuurilugu.

EV 100 puhul tunnustati meie kodust teatrimaja tiitliga LEGENDAARNE RAHVAMAJA-VALTU SELTSIMAJA.

2020.aastal ilmus Anne Archipovi sulest ülevaade- trükis piltidega „Valtu Külalava 25 aastat“. Anne kirjutas: „... leidsin tarviliku (vajaliku) olevat selline raamatuke kokku panna. Austusest väga paljude inimeste vastu, keda need vaikselt ajaloo hämarusse kaduvad etenduste lood on kunagi puudutanud.“

Ilus raamat! Huvitav! Südamlik! Raamat täis infot, pilte, sooje sõnu! Selles värvikas ja väärtuslikus raamatus on meie kultuurielu (näitekunsti liinis) kenasti kirjas alates aastast 1996. Kirjas kõik etenduste pealkirjad, tegelased, tunnustused. Kirjas on noored „Tuleviku tähed“, rändauhindade Teatri Manni ja Teatri Tõnni omanikud.

Kuidas mina kõige sellega seotud olen olnud? Eks olin ju aastaid majas perenaine-seltsimaja juhataja. Otsisin esinejaid, tegin kuulutusi, kirjutasin tänukirju, kinkisin koduaia tulpe ja nartsisse, kirjutasin artikleid vallalehte, tegin koostööd lavastajatega ja osalesin ka mõnes lavastuses (üsna mitmes). See kõik on mulle meeldinud ja meenub kena mälestusena.

Mõtetes lähen vahel isegi NÄITELAVALE. Mälestustes meenub nii palju rolle, tundeid häid. Ja tegijaid näitelaval. Olen veel noor ja mängin koos Osvaldi, Arturi, Miili ja Olgaga.

Olen keskealine ja olen laval koos õpetajatega, ka oma pojaga.

Nüüd, kui olen ammu vana, olen vahel ikka näitelaval (päriselt, mitte mõtetes!) koos meie andekate ja sõbralike kaaslastega. Meie Anderaasuke on ühtne ja sõbralik pere. Oleme kaasteelised! Esinemas kodus, koduvallas, maakonnas või Võrumaal, Pärnumaal- kõikjal, kuhu oleme oodatud. Kuidas me proove teeme, vahel lobiseme, naerame, kuidas esinema sõidame. Muretseme, kas publikut ikka tuleb harrastusnäitlejaid vaatama... Küll on armas tunne, kui aplaus on tugev! Kas pole tore, kui meilile tulevad tänusõnad meie Anderaasukese esinemise eest. Kirjutan siia vaid ühe. 18.juulil 2017 kirjutas kultuurijuht Tatjana Vormsilt nõnda: „Ootame teid jälle meile külla. Oli väga tore etendus. Alguses olid näitlejad natuke kohmetud, aga paari minuti pärast ei saanud arugi, kas vaatad proffide näitlejatega teleteatrit või isetegevuslikku truppi. Ja äge naljakas tükk oli!“

Oma kultuuritöö-huvi naudin korraldades teatriühiskülastusi Eestimaa erinevatesse teatrimajadesse. Nii juba aastaid. Näiteringilt sain hüüdnime- SEHKENDAJA.

Anne Archipovit tahan tänada tema poolt kirja pandud tekstiga: „Kui publik näitlejaga ühes rütmis hingab, südamest naerab või pisaragi poetab, on asi õige. See annab tegijale väga mõnusa tunde.“ Seda mõnusat tunnet oled Sa jaganud, Anne! Õpetad koolis draamaõpetuse tundides eneseväljenduskunsti. See annab meie noorele põlvkonnale julgust vabalt ja pingeteta suhelda, esineda, elada täisväärtuslikult. Oled ka oma tütre Koidu teatrirajale juhatanud.

Lõpetan sõnadega, mis Eesti Nukuteatri (nüüd siis Noorsooteatri) poolt klubi külalisraamatusse kirja pandud 2009-aasta veebruaris: „On äraütlemata südant soojendav, et ka kõige pisemais paigus inimese hingekeese eest ikka hoolt kantakse! Kalli- kalli ja jõudu...“ („Nukumängu ABC“)

Ikka mängime! Mängime ja meenutame! Aastad täis näitemängu!

„Charley tädi“, „Esmaspäev on hirmus päev“, „Soe muld“, „Kosilane Rakverest“, „Pidžaama kuuele“, „Koduhani“, „Rong“, „Külapood“, „Kaelkirjak“, „Pöialpoisike ja seitse lumivalget“, „Nukitsamees“, „Limonaadi Ets“, „Mikumärdi“, „Ema läheb mehele“, „Saunaõhtu“, „Sinine liblikas“, „Varssavi meloodia“...

Ilusat lendu! Möttelendu!

Kirjutatu on pühendatud meie kõige kauem tegutsenud ringi- näiteringi inimestele läbi aastakümnete ja nende juhtidele Augustile, Arturile, Osvaldile, Helgile, Mailile, Annele. Ja meie vaatajatele.

Helgi Sussi (Detsembris 2022 Kaereperes, Metsaääre tänaval)

(Lapsepõlvest saati kohaliku kultuurieluga läbipõimunud Valtu Seltsimaja juhataja aastatel 1967 – 2011, näiteringi liige, veab kultuurivankrit ka pensionieas. / A. Archipov)